Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

10. září 2019 *

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Článek 21 SFEU – Právo občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členského státu – Směrnice 2004/38/ES – Článek 3 odst. 1 a články 15, 27, 28, 30 a 31 – Pojem ‚oprávněná osoba' – Státní příslušník třetí země, který je manželem či manželkou občana Unie, jenž vykonal právo volného pohybu – Návrat občana Unie do členského státu, jehož je státním příslušníkem, kde vykonává trest odnětí svobody – Požadavky uložené hostitelskému členskému státu na základě směrnice 2004/38/ES při přijímání rozhodnutí o vyhoštění uvedeného státního příslušníka třetí země"

Ve věci C-94/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím High Court (Vrchní soud, Irsko) ze dne 16. ledna 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 12. února 2018, v řízení

Nalini Chenchooliah

proti

Minister for Justice and Equality,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, A. Arabadžev, A. Prechal (zpravodajka), M. Vilaras a C. Toader, předsedové senátu, A. Rosas, E. Juhász, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin, L. S. Rossi a M. I. Jarukaitis, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. ledna 2019,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Nalini Chenchooliah C. Powerem, SC, a I. Whelanem, BL, pověřenými M. Trayers a M. Moroneyem, solicitors,

– za Minister for Justice and Equality M. Browne a G. Hodge, jakož i A. Joycem, jako zmocněnci, ve spolupráci s N. Traversem, SC, S.-J. Hillery, BL, a D. O'Loghlinem, solicitor,

* Jednací jazyk: angličtina.

– za Irsko M. Browne a G. Hodge, jakož i A. Joycem, jako zmocněnci, ve spolupráci s N. Traversem, SC, S.-J. Hillery, BL, a D. O'Loghlinem, solicitor,

– za dánskou vládu J. Nymann-Lindegrenem, jakož i M. Wolff a P. Z. L. Ngo, jako zmocněnci,

– za nizozemskou vládu M. K. Bulterman a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyněmi,

– za rakouskou vládu G. Hessem, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisi E. Montaguti a J. Tomkinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 21. května 2019,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 14, 15, 27 a 28 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46, a oprava v Úř. věst. 2011, L 327, s. 70).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Nalini Chenchooliah, státní příslušnicí třetí země, a Minister for Justice and Equality (ministr spravedlnosti a rovnosti, Irsko) (dále jen „ministr") ve věci rozhodnutí o deportaci, jež vůči ní bylo přijato poté, co se její manžel, který je občanem Unie, vrátil do členského státu, jehož je státním příslušníkem, kde vykonává trest odnětí svobody.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 5, 23 a 24 odůvodnění směrnice 2004/38 znějí takto:

„(5) Má-li být právo všech občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států vykonáváno v objektivně existujících podmínkách svobody a důstojnosti, je třeba je zaručit také jejich rodinným příslušníkům bez ohledu na jejich státní příslušnost. […]

[…]

(23) Vyhoštění občanů Unie a jejich rodinných příslušníků z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti představuje opatření, které může vážně ohrozit osoby, jež se poté, co využily práv a svobod přiznaných jim Smlouvou, skutečně integrovaly do hostitelského členského státu. Rozsah využití těchto opatření by tedy měl být omezen v souladu se zásadou přiměřenosti tak, aby byl brán v potaz stupeň integrace dotyčných osob, délka jejich pobytu v hostitelském členském státě, jejich věk, zdravotní stav, rodinné a ekonomické poměry a vazby na jejich zemi původu.

(24) Proto by s rostoucím stupněm integrace občanů Unie a jejich rodinných příslušníků v hostitelském členském státě měla růst i úroveň jejich ochrany před vyhoštěním. […]"

4 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět“, stanoví:

„Tato směrnice stanoví:

a) podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky;

b) právo trvalého pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států;

c) omezení práv uvedených v písmenech a) a b) z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.“

5 Článek 2 uvedené směrnice pod nadpisem „Definice“ uvádí:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1. ‚občanem Unie‘ osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;

2. ‚rodinným příslušníkem‘:
   a) manžel nebo manželka;

[…]“

6 Článek 3 téže směrnice, nadepsaný „Oprávněné osoby“, v odstavci 1 stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 bodu 2, kteří je doprovázejí nebo následují.“

7 Kapitola III směrnice 2004/38, nadepsaná „Právo pobytu“, zahrnuje články 6 až 15 této směrnice.

8 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu do tří měsíců“, stanoví:

„1. Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.

2. Odstavec 1 se použije také na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a tohoto občana Unie doprovázejí nebo následují a kteří jsou držiteli platného cestovního pasu.“

9 Podle článku 7 téže směrnice platí:

„1. Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo

b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo

c) – jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a

– jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo

[…]

2. Právo pobytu stanovené v odstavci 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky doprovázející nebo následující v hostitelském členském státě občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, za předpokladu, že tento občan Unie splňuje podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c).

[…]“

10 Článek 12 odst. 2 směrnice 2004/38 obsahuje pravidla týkající se zachování práva pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, v případě smrti občana Unie.

11 Článek 13 odst. 2 této směrnice upravuje zachování práva pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, v případě rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství.

12 Podle článku 14 uvedené směrnice, nadepsaného „Zachování práva pobytu“, platí:

„1. Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu uvedené v článku 6, dokud se nestanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu.

2. Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu stanovené v článcích 7, 12 a 13, dokud splňují podmínky uvedených ustanovení.

[…]

4. Odchylně od odstavců 1 a 2 a aniž je dotčena kapitola VI, nesmějí být v žádném případě vyhoštěni občané Unie ani jejich rodinní příslušníci, pokud

a) občané Unie jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými, nebo

b) občané Unie vstoupili na území hostitelského členského státu za účelem hledání zaměstnání. V tom případě nesmějí být občané Unie ani jejich rodinní příslušníci vyhoštěni, pokud mohou prokázat, že pokračují v hledání zaměstnání a mají skutečnou naději, že budou zaměstnáni.“

13 Článek 15 téže směrnice, nadepsaný „Procesní záruky“, stanoví:

„1. Na veškerá rozhodnutí o omezení volného pohybu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků z jiných důvodů než veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví se obdobně použijí postupy stanovené v článcích 30 a 31.

[…]

3. Hostitelský členský stát nesmí zakázat vstup do země v souvislosti s rozhodnutím o vyhoštění podle odstavce 1.“

14 Články 27, 28, 30 a 31 směrnice 2004/38 jsou obsaženy v kapitole VI této směrnice, nadepsané „Omezení práva vstupu a práva pobytu z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví“.

15 Článek 27 této směrnice, nadepsaný „Obecné zásady“, stanoví:

„1. S výhradou této kapitoly smějí členské státy omezit svobodu pohybu a pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků bez ohledu na státní příslušnost z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví. Tyto důvody nesmějí být uplatňovány k hospodářským účelům.

2. Opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti musí být v souladu se zásadou přiměřenosti a musí být založena výlučně na osobním chování dotyčné osoby. Předchozí odsouzení pro trestný čin samo o sobě přijetí takových opatření neodůvodňuje.

Osobní chování dotyčného jednotlivce musí představovat skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti. Odůvodnění, která přímo nesouvisí s dotyčnou osobou nebo souvisejí s generální prevencí, nejsou přípustná.

[…]“

16 Podle článku 28 uvedené směrnice, nadepsaného „Ochrana před vyhoštěním“, platí:

„1. Před přijetím rozhodnutí o vyhoštění z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti vezme hostitelský členský stát v úvahu skutečnosti, jako je délka pobytu dotyčné osoby na jeho území, věk, zdravotní stav, rodinné a ekonomické poměry, společenská a kulturní integrace v hostitelském členském státě a intenzita vazeb na zemi původu.

2. Hostitelský členský stát nesmí, s výjimkou závažných důvodů týkajících se veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti, vydat rozhodnutí o vyhoštění proti občanům Unie nebo jejich rodinným příslušníkům bez ohledu na jejich státní příslušnost, kteří mají právo trvalého pobytu na jeho území.

[…]“

17 Článek 30 téže směrnice, nadepsaný „Oznamování rozhodnutí“, zní následovně:

„1. Rozhodnutí přijatá podle čl. 27 odst. 1 se dotyčným osobám oznamují písemně a takovým způsobem, aby mohly porozumět jejich obsahu a jejich důsledkům pro svou osobu.

2. Není-li to v rozporu se zájmy bezpečnosti státu, jsou dotyčné osoby přesně a úplně informovány o důvodech veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví, na nichž jsou založena rozhodnutí přijatá v jejich případě.

3. V oznámení rozhodnutí je uveden soud nebo správní orgán, u kterého může dotyčná osoba podat opravný prostředek, lhůta k jeho podání a popřípadě lhůta, kterou má osoba na opuštění území členského státu. S výjimkou odůvodněných naléhavých případů nesmí být lhůta na opuštění území kratší než jeden měsíc ode dne oznámení.“

18 Článek 31 směrnice 2004/38, nadepsaný „Procesní záruky“, stanoví:

„1. Dotyčné osoby mají v hostitelském členském státě přístup k soudním a případně správním opravným řízením za účelem přezkumu rozhodnutí přijatých vůči nim z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.

2. Je-li součástí návrhu na opravný prostředek proti rozhodnutí o vyhoštění nebo návrhu na soudní přezkum tohoto rozhodnutí žádost o předběžné opatření pozastavující výkon tohoto rozhodnutí, nesmí ke skutečnému vyhoštění dojít před vydáním rozhodnutí o tomto předběžném opatření, s výjimkou těchto případů:

– je-li rozhodnutí o vyhoštění založeno na předchozím soudním rozhodnutí, nebo

– měly-li dotyčné osoby již dříve přístup k soudnímu přezkumu, nebo

– zakládá-li se rozhodnutí o vyhoštění na naléhavých důvodech veřejné bezpečnosti podle čl. 28 odst. 3.

3. V opravném řízení je umožněno posouzení zákonnosti rozhodnutí, skutečností a okolností, na kterých je založeno. Toto řízení zajišťuje, že rozhodnutí není nepřiměřené, zejména s ohledem na požadavky stanovené v článku 28.

4. Členské státy mohou zakázat dotyčn[é] osob[ě] pobyt na svém území v průběhu opravného řízení, ale nesmějí jí bránit osobně vystoupit na svou obhajobu, kromě případů, kdy by její přítomnost mohla způsobit závažné narušení veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti nebo kdy se opravný prostředek nebo soudní přezkum týkají odepření vstupu na území.“

Irské právo

19 Irská právní úprava, jíž se provádí směrnice 2004/38, je obsažena v European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 [nařízení z roku 2015 týkající se Evropských společenství (Volný pohyb osob)], které s účinností od 1. února 2016 nahradilo European Communities (Free Movement of Persons) (no 2) Regulations 2006 [nařízení z roku 2006 (č. 2) týkající se Evropských společenství (Volný pohyb osob)] ze dne 18. prosince 2006 (dále jen „nařízení z roku 2006“).

20 Článek 20 nařízení z roku 2006 stanovil pravidla týkající se pravomoci ministra v oblasti přijímání rozhodnutí o vyhoštění (tzv. *removal orders*).

21 Immigration Act 1999 (imigrační zákon z roku 1999) obsahuje pravidla vnitrostátního cizineckého práva, která se použijí mimo působnost směrnice 2004/38.

22 Článek 3 tohoto zákona upravuje pravomoc ministra k přijímání rozhodnutí o deportaci (tzv. *deportation orders*).

23 Podle čl. 3 odst. 1 uvedeného zákona je ministr oprávněn vydat rozhodnutí o deportaci, kterým „uloží cizinci určenému v tomto rozhodnutí povinnost opustit území ve lhůtě v něm uvedené a zakáže mu opětovný vstup na území“.

24 Podle čl. 3 odst. 2 písm. h) a i) imigračního zákona z roku 1999 lze rozhodnutí o deportaci přijmout vůči osobám, které „podle ministra porušily omezení nebo podmínku týkající se příletu či příjezdu na území nebo povolení k pobytu na území, které jim byly uloženy“, nebo „jejichž deportace je podle ministra žádoucí k ochraně veřejného zájmu“.

25 Článek 3 odst. 3 písm. a) uvedeného zákona stanoví, že pokud ministr navrhne vydání rozhodnutí o deportaci, oznámí svůj návrh spolu s jeho odůvodněním písemně dotčené osobě.

26 Článek 3 odst. 4 téhož zákona stanoví, že oznámení uvedeného návrhu rozhodnutí musí obsahovat mimo jiné tyto informace:

– informaci, že dotčená osoba může ve lhůtě 15 pracovních dní předložit vyjádření;

– informaci, že dotčená osoba může opustit území dobrovolně před tím, než ministr v její věci rozhodne, a informaci, že tato osoba je povinna informovat ministra o krocích, které učinila za účelem opuštění území;

– informaci, že dotčená osoba může ve lhůtě 15 pracovních dní vyslovit souhlas s rozhodnutím o deportaci, přičemž v takovém případě je ministr povinen zajistit co možná nejdříve fyzické vyhoštění této osoby z území.

27 Platnost vydaného rozhodnutí o deportaci je časově neomezená. Dotčená osoba se však podle čl. 3 odst. 11 imigračního zákona z roku 1999 může domáhat změny nebo zrušení takového rozhodnutí. Při rozhodování o takovém návrhu musí ministr posoudit, zda navrhovatel doložil, že po vydání tohoto rozhodnutí nastala taková změna okolností, která odůvodňuje jeho zrušení. Taková změna okolností může nastat mimo jiné v případě, kdy je dotčená osoba rodinným příslušníkem občana Unie, který v Irsku vykonává právo volného pohybu, které mu přiznává unijní právo.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

28 Nalini Chenchooliah, mauricijská státní příslušnice, přicestovala do Irska přibližně v únoru 2005 na základě studentského víza a pobývala v tomto členském státě do 7. února 2012 na základě postupně prodlužovaného povolení k pobytu.

29 Dne 13. září 2011 se provdala za portugalského státního příslušníka, který pobýval v Irsku.

30 Dopisem ze dne 2. února 2012 požádala o vydání pobytové karty jakožto manželka občana Unie.

31 Ministr následně několikrát vyzval N. Chenchooliah, aby poskytla doplňující informace, což posledně uvedená částečně učinila dopisem ze dne 25. května 2012. V dopise ze dne 27. srpna 2012 N. Chenchooliah požádala o poskytnutí dodatečné lhůty k předložení pracovní smlouvy, přičemž uvedla, že její manžel právě nastoupil do zaměstnání.

32 Rozhodnutím ze dne 11. září 2012 ministr žádost o vydání pobytové karty zamítl, a to z těchto důvodů:

„Neprokázala jste, že dotyčný občan Unie vykonává v Irsku hospodářskou činnost, a ministr tudíž není přesvědčen o tom, že [své] právo uplatňuje prostřednictvím zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, studia, nedobrovolné nezaměstnanosti nebo z důvodu, že má dostatečné prostředky, v souladu s požadavky stanovenými v čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení [z roku 2006]. Nemáte tudíž právo pobytu [v Irsku] podle čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení [z roku 2006].“

33 Dopisem ze dne 15. října 2012 N. Chenchooliah doložila, že její manžel po dobu dvou týdnů pracoval v restauraci, a požádala o prodloužení lhůty pro podání žádosti o přezkum rozhodnutí ze dne 11. září 2012.

34 Dopisem ze dne 31. října 2012 ministr prodloužení lhůty povolil. Ministr si následně vyžádal doplňující informace a uvedl, že pokud tyto informace nebudou předloženy do deseti pracovních dnů, bude věc postoupena orgánu odpovědnému za zajišťování fyzického vyhoštění osob ze země.

35 Vzhledem k tomu, že N. Chenchooliah neposkytla za dobu téměř dvou let žádné nové informace, nabylo rozhodnutí ze dne 11. září 2012 právní moci.

36 V dopise ze dne 17. července 2014, zaslaném přímo ministrovi, N. Chenchooliah uvedla, že je její manžel v návaznosti na odsouzení za trestný čin od 16. června 2014 ve výkonu trestu v Portugalsku, a požádala o povolení zůstat na irském území z důvodu své osobní situace.

37 Dopisem ze dne 3. září 2014 ministr informoval N. Chenchooliah, že je zvažováno vydání rozhodnutí o jejím vyhoštění z důvodu, že její manžel, který je občanem Unie, pobýval v Irsku po dobu delší než tři měsíce, aniž splňoval požadavky stanovené článkem 6 odst. 2 nařízení z roku 2006, kterým se v irském právu provádí čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38, takže dotyčná již není oprávněna zůstat v Irsku.

38 Poté dopisem ze dne 26. listopadu 2015 advokáti zastupující N. Chenchooliah požádali, aby jí ministr v rámci uvážení, které mu přiznává irské právo, udělil povolení k pobytu, přičemž jako důvod uváděli mimo jiné její dlouhodobý pobyt v Irsku, její předchozí profesní působení a její vyhlídky na zaměstnání.

39 Dopisem ze dne 15. listopadu 2016 informoval ministr N. Chenchooliah, že nebude dále pokračovat v řízení o vyhoštění, ale namísto toho zahájí řízení o deportaci na základě článku 3 imigračního zákona z roku 1999.

40 K uvedenému dopisu byl připojen návrh rozhodnutí o deportaci a N. Chenchooliah byla vyzvána, aby k němu předložila vyjádření. Tento návrh byl odůvodněn tím, že od 7. února 2012 pobývala N. Chenchooliah v Irsku neoprávněně a že podle názoru ministra je její deportace ve veřejném zájmu.

41 K témuž dopisu bylo rovněž připojeno předchozí rozhodnutí ze dne 21. října 2016, v němž bylo potvrzeno, že vůči N. Chenchooliah nebude vydáno rozhodnutí o vyhoštění podle nařízení z roku 2006 a přechodných ustanovení nařízení týkajícího se Evropských společenství (Volný pohyb osob) z roku 2015.

42 Dne 12. prosince 2016 povolil předkládající soud N. Chenchooliah, aby podala návrh na soudní přezkum rozhodnutí ze dne 21. října 2016 a rovněž návrh na vydání soudního zákazu, podle něhož ministr nesmí vydat rozhodnutí o její deportaci. Tento soud mimo jiné nařídil předběžná opatření, kterými zakázal deportaci N. Chenchooliah, dokud nebude rozhodnuto o jejím opravném prostředku.

43 Předkládající soud má za to, že se Soudní dvůr dosud nezabýval otázkou, zda v takové situaci, jako je situace v projednávaném případě, kdy se občan Unie vrátil do členského státu, jehož je státním příslušníkem, aby tam vykonal trest odnětí svobody, a tedy již v hostitelském členském státě nevykonává právo volného pohybu přiznané unijním právem, spadá nadále státní příslušník třetí země, který je manželem nebo manželkou tohoto občana Unie, do působnosti směrnice 2004/38 jako „oprávněná osoba“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, takže jeho vyhoštění z hostitelského členského státu, ve kterém nyní pobývá neoprávněně, se řídí mimo jiné články 27, 28 a 31 uvedené směrnice.

44 High Court (Vrchní soud, Irsko) se v této souvislosti opírá o svůj rozsudek ze dne 29. dubna 2014, v němž bylo za okolností, které jsou podle něj obdobné okolnostem věci v původním řízení, rozhodnuto, že na tuto otázku je třeba odpovědět kladně. Podle tohoto rozsudku lze toto řešení založit na judikatuře Soudního dvora, zejména na rozsudku ze dne 25. července 2008, Metock a další (C-127/08, EU:C:2008:449).

45 Předkládající soud podotýká, že v řízení před ním byly projednávány případné závěry, které je možné z uvedeného rozsudku vyvodit ve vztahu k projednávané věci.

46 Ministr tentýž rozsudek kritizoval, přičemž zejména tvrdil, že opomíjí podstatnou skutečnost spočívající v tom, že rodinný příslušník občana Unie nespadá do působnosti směrnice 2004/38, pokud tento občan nevykonává skutečně a v současné době své právo volného pohybu. V takovém případě se podle něj rozhodnutí o vyhoštění tohoto rodinného příslušníka neřídí ustanoveními kapitoly VI této směrnice, ale vnitrostátním právem použitelným mimo působnost uvedené směrnice.

47 Opačný výklad by podle něj mimo jiné znamenal, že by muselo být prokázáno ohrožení veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti, a tudíž by bylo velmi obtížné, ne-li prakticky nemožné, vyhostit státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou manželem nebo manželkou občanů Unie a měli možná pouze v určitém období právo přechodného pobytu z titulu činnosti svého manžela či své manželky v hostitelském členském státě, a to nezávisle na tom, jakou činnost tito občané Unie nyní vykonávají nebo kde nyní pobývají, přičemž toto místo se může nacházet dokonce i mimo Unii.

48 Nalini Chenchooliah naopak před předkládajícím soudem tvrdila, že jeho rozsudek ze dne 29. dubna 2014 potvrzuje její názor, podle kterého se na ni jako na osobu, jež v určitém okamžiku měla z titulu svého manželství přinejmenším právo přechodného pobytu po dobu tří měsíců na základě článku 6 směrnice 2004/38, nadále vztahuje uvedená směrnice, a že tudíž může být z území hostitelského členského státu vyhoštěna pouze v souladu s pravidly a zárukami stanovenými uvedenou směrnicí, a to mimo jiné v článcích 27 a 28 téže směrnice.

49 Za těchto okolností se High Court (Vrchní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Bylo-li manželovi nebo manželce občana Unie, který využil práva volného pohybu podle článku 6 směrnice 2004/38, odepřeno právo pobytu podle článku 7 této směrnice na základě toho, že tento občan Unie v dotčeném hostitelském členském státě nevykonával nebo přestal vykonávat práva vyplývající ze Smluv Unie […], a je-li navrhováno, aby byli tento manžel či tato manželka z tohoto členského státu vyhoštěni, musí k tomuto vyhoštění dojít na základě ustanovení směrnice 2004/38 a v souladu s nimi, anebo toto vyhoštění spadá do působnosti vnitrostátního práva členského státu?

2) Pokud odpověď na první otázku zní, že k vyhoštění musí dojít v souladu s ustanoveními směrnice 2004/38, musí k němu dojít podle požadavků kapitoly VI této směrnice, a zejména pak článků 27 a 28 uvedené směrnice, a v souladu s nimi, nebo se může členský stát za takových okolností opírat o jiná ustanovení směrnice 2004/38, a zejména pak o její články 14 a 15?“

K předběžným otázkám

50 Podstatou obou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda jednak ustanovení kapitoly VI směrnice 2004/38, zejména článků 27 a 28 této směrnice, a jednak ustanovení článků 14 a 15 této směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že se některá z těchto ustanovení použijí na rozhodnutí o vyhoštění vydané vůči státnímu příslušníkovi třetí země z důvodu, že tento státní příslušník již nemá právo pobytu na základě uvedené směrnice, v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, kdy tento státní příslušník uzavřel manželství s občanem Unie v okamžiku, kdy tento občan Unie využíval svého práva volného pohybu tak, že se spolu s uvedeným státním příslušníkem přestěhoval do hostitelského členského státu a pobýval tam, přičemž tento občan se následně vrátil do členského státu, jehož je státním příslušníkem.

51 Před zkoumáním těchto otázek je úvodem třeba vymezit jejich rozsah.

52 Nalini Chenchooliah, státní příslušnice třetí země, se v projednávané věci nedomáhá práva pobytu odvozeného od práva pobytu svého manžela, který je občanem Unie, na základě směrnice 2004/38. Její žádost směřující k získání takového práva na základě článku 7 této směrnice byla totiž zamítnuta rozhodnutím, které nabylo právní moci a které N. Chenchooliah nezpochybňuje.

53 Naopak tvrdí, že její nyní neoprávněný pobyt na území Irska, hostitelského členského státu, nemůže být sankcionován rozhodnutím o deportaci vydaným na základě článku 3 imigračního zákona z roku 1999, s nímž je bez dalšího spojen zákaz vstupu na území platný na neomezenou dobu, ale může vést pouze k rozhodnutí o vyhoštění přijatému při dodržení ochrany, která jí přísluší na základě směrnice 2004/38, a zejména pak jejích článků 27 a 28.

54 Po tomto upřesnění je třeba nejprve připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38 do působnosti této směrnice spadají občané Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a jejich rodinní příslušníci ve smyslu čl. 2 bodu 2 uvedené směrnice, kteří je doprovázejí nebo následují, a jsou osobami požívajícími práv z ní plynoucích (rozsudek ze dne 14. listopadu 2017, Lounes, C-165/16, EU:C:2017:862, bod 34 a citovaná judikatura).

55 V projednávané věci je nesporné, že manžel N. Chenchooliah, který je portugalským státním příslušníkem, a tedy občanem Unie, využil práva volného pohybu tím, že se přestěhoval do jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, a v tomto členském státě pobýval, když opustil Portugalsko, aby se přestěhoval do Irska.

56 Není sporné ani to, že N. Chenchooliah z důvodu svého sňatku s tímto občanem Unie v době, kdy tento občan využíval práva volného pohybu, po určitou dobu pobývala se svým manželem v Irsku na základě odvozeného práva pobytu, které rodinným příslušníkům občana Unie přiznává čl. 6 odst. 2 směrnice 2004/38.

57 Ostatně skutečnost, že N. Chenchooliah vstoupila na území Irska dříve než její manžel a dříve, než se stala jeho rodinnou příslušnicí, není relevantní, jelikož je nesporné, že se svým manželem v hostitelském členském státě pobývala.

58 Jak již Soudní dvůr uvedl, výraz „rodinn[í] příslušní[ci] [občanů Unie] […], kteří je doprovázejí“, obsažený v čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, je třeba vykládat tak, že se týká zároveň rodinných příslušníků občana Unie, kteří vstoupili na území hostitelského členského státu s tímto občanem Unie, a rodinných příslušníků občana Unie, kteří s ním v tomto členském státě pobývají, aniž je v tomto druhém případě třeba rozlišovat podle toho, zda státní příslušníci třetích zemí vstoupili na území uvedeného členského státu před nebo po občanovi Unie nebo předtím nebo poté, co se stali jeho rodinnými příslušníky (rozsudek ze dne 25. července 2008, Metock a další, C-127/08, EU:C:2008:449, bod 93).

59 Od okamžiku návratu svého manžela do Portugalska však N. Chenchooliah již nemá postavení „oprávněné osoby“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38.

60 Vzhledem k tomu, že zůstala v Irsku, kde již nepobývá se svým portugalským manželem, a i když v minulosti její manžel využil práva volného pohybu tím, že se přestěhoval do Irska a po určitou dobu tam s ní pobýval, N. Chenchooliah již nesplňuje požadavek doprovázet nebo následovat občana Unie, který stanoví uvedený čl. 3 odst. 1.

61 Jak Soudní dvůr připomněl, tento požadavek, který je rovněž uveden mimo jiné v čl. 6 odst. 2 a čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38, odpovídá účelu a odůvodnění odvozených práv na vstup a pobyt, které tato směrnice přiznává rodinným příslušníkům občanů Unie. Účel a odůvodnění těchto odvozených práv se totiž zakládají na tom, že odmítnout jejich uznání by mohlo narušit zejména účinný výkon práva volného pohybu občanem Unie, jakož i výkon a užitečný účinek práv, která tento občan Unie vyvozuje

z čl. 21 odst. 1 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. listopadu 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, body 62 a 63, jakož i ze dne 14. listopadu 2017, Lounes, C-165/16, EU:C:2017:862, bod 48).

62 Kromě toho pojem „oprávněná osoba“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38 je dynamickým pojem v tom smyslu, že postavení oprávněné osoby, přestože bylo v minulosti nabyto, může následně zaniknout, pokud podmínky stanovené tímto ustanovením již nejsou splněny (obdobně viz rozsudek ze dne 14. listopadu 2017, Lounes, C-165/16, EU:C:2017:862, body 38 až 42).

63 V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že použití směrnice 2004/38 pouze na rodinné příslušníky občana Unie, kteří jej „doprovázejí“ nebo „následují“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, se rovná omezení práva na vstup a práva pobytu rodinných příslušníků občana Unie na členský stát, ve kterém tento občan Unie pobývá (rozsudek ze dne 25. července 2008, Metock a další, C-127/08, EU:C:2008:449, bod 94).

64 Soudní dvůr dodal, že jakmile státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem občana Unie, přísluší na základě směrnice 2004/38 právo na vstup a právo pobytu v hostitelském členském státě, tento hostitelský členský stát může tato práva omezit pouze při dodržení článků 27 a 35 této směrnice (rozsudek ze dne 25. července 2008, Metock a další, C-127/08, EU:C:2008:449, bod 95).

65 Pokud tedy státní příslušník třetí země, který je manželem nebo manželkou občana Unie vykonávajícího právo volného pohybu, pobývá s tímto občanem v hostitelském členském státě, a je tedy „oprávněnou osobou“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, může být právo pobytu, které tomuto státnímu příslušníkovi přísluší na základě této směrnice, zejména jejího čl. 7 odst. 2, omezeno pouze v souladu mimo jiné s články 27 a 35 uvedené směrnice.

66 Taková situace je ovšem odlišná od situace ve věci v původním řízení, která se vyznačuje tím, že dotčená státní příslušnice třetí země již nepobývá se svým manželem, který je občanem Unie, po jeho odjezdu v hostitelském členském státě a této státní příslušníci bylo odepřeno právo pobytu na základě čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38. Tato státní příslušnice proto již nemá právo pobytu na základě této směrnice, ledaže se na ni rovněž vztahuje jedna ze situací stanovených v čl. 12 odst. 2 a čl. 13 odst. 2 uvedené směrnice, ve kterých je právo pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, zachováno.

67 Z toho vyplývá, že závěr plynoucí z bodu 95 rozsudku ze dne 25. července 2008, Metock a další (C-127/08, EU:C:2008:449), se na situaci dotčenou ve věci v původním řízení nepoužije.

68 Vyvstává však otázka, zda to, že N. Chenchooliah ztratila postavení „oprávněné osoby“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, znamená, že rozhodnutí o vyhoštění vydané hlavně z toho důvodu, že jí bylo odepřeno právo pobytu na základě čl. 7 odst. 2 této směrnice, nespadá do působnosti této směrnice, ale je pouze věcí vnitrostátního práva použitelného mimo působnost této směrnice.

69 Na tuto otázku je třeba odpovědět záporně.

70 V tomto ohledu je třeba uvést, že směrnice 2004/38 neobsahuje pouze pravidla upravující podmínky nabytí jednotlivých druhů práv pobytu, která jsou v ní stanovena, a podmínky, jež musí být splněny, aby bylo možné dotyčných práv nadále využívat. Tato směrnice obsahuje také soubor pravidel, která mají za cíl upravit situaci vyplývající ze ztráty některého z těchto práv, a to mimo jiné v případě, kdy občan Unie opustí hostitelský členský stát.

71 V této souvislosti článek 15 směrnice 2004/38, nadepsaný „Procesní záruky“, v odstavci 1 stanoví, že na veškerá rozhodnutí o omezení volného pohybu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků z jiných důvodů než veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví se obdobně použijí postupy stanovené v článcích 30 a 31 této směrnice.

72 Kromě toho čl. 15 odst. 3 směrnice 2004/38 stanoví, že hostitelský členský stát nesmí v souvislosti s takovým rozhodnutím o vyhoštění zakázat vstup do země.

73 Podle samotného znění článku 15 směrnice 2004/38, a nemá-li být toto ustanovení z velké části zbaveno svého obsahu a užitečného účinku, platí, že působnost této směrnice se vztahuje na rozhodnutí o vyhoštění přijaté – jako tomu bylo ve věci v původním řízení – z důvodů, které nemají spojitost s jakýmkoliv ohrožením veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví, ale které vycházejí z toho, že rodinný příslušník občana Unie, který měl v minulosti právo dočasného pobytu na základě směrnice 2004/38 odvozené od výkonu práva volného pohybu tímto občanem, již v současnosti takové právo pobytu nemá v důsledku toho, že uvedený občan opustil hostitelský členský stát a vrátil se do členského státu, jehož je státním příslušníkem.

74 Toto ustanovení, které se nachází v kapitole III směrnice 2004/38, nadepsané „Právo pobytu“, totiž stanoví režim, který se uplatní v případě, kdy právo dočasného pobytu na základě této směrnice zanikne, zejména pokud občan Unie nebo jeho rodinný příslušník, který měl v minulosti právo pobytu po dobu do tří měsíců podle článku 6 nebo po dobu delší než tři měsíce podle článku 7 této směrnice, již nesplňuje podmínky dotyčného práva pobytu, a hostitelský členský stát jej tudíž v zásadě může vyhostit.

75 V projednávané věci měla N. Chenchooliah po určitou dobu právo pobytu v Irsku na základě čl. 6 odst. 2 směrnice 2004/38 v návaznosti na svůj sňatek s občanem Unie, který využil práva volného pohybu v tomto členském státě.

76 Po odjezdu svého manžela však toto právo pobytu pozbyla, neboť již nesplňuje podmínku spočívající v tom, že musí doprovázet nebo následovat občana Unie, který vykonává právo volného pohybu, což vedlo k zamítnutí její žádosti o přiznání práva pobytu na základě článku 7 této směrnice.

77 Vzhledem k tomu, že – jak bylo uvedeno v bodě 66 tohoto rozsudku – taková situace není jednou ze situací stanovenou v čl. 12 odst. 2 a čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, v nichž je právo pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, zachováno, může hostitelský členský stát přijmout vůči N. Chenchooliah rozhodnutí o vyhoštění na základě článku 15 uvedené směrnice. Takové rozhodnutí o vyhoštění však může být přijato pouze v souladu s požadavky tohoto ustanovení.

78 Jak v podstatě rovněž uvedl generální advokát v bodě 75 svého stanoviska, toto konstatování není v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, neslučitelné se skutečností, že dotyčná osoba ztratila postavení „oprávněné osoby“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38.

79 Ztráta tohoto postavení má totiž za následek, že dotyčná osoba již nepožívá práv pohybu a pobytu na území hostitelského členského státu, která po určitou dobu měla, pokud již nesplňuje podmínky, kterým tato práva podléhají. Naopak tato ztráta neznamená, jak to vyplývá z bodu 74 tohoto rozsudku, že se směrnice 2004/38 již nepoužije na přijetí rozhodnutí o vyhoštění této osoby hostitelským členským státem z takového důvodu.

80 Pokud jde o důsledky použitelnosti článku 15 směrnice 2004/38 v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, z odstavce 1 tohoto ustanovení vyplývá, že záruky stanovené v článcích 30 a 31 uvedené směrnice se použijí „obdobně“.

81 Výraz „obdobně“ musí být chápán v tom smyslu, že ustanovení článků 30 a 31 směrnice 2004/38 se v rámci článku 15 této směrnice použijí na rozhodnutí přijatá z jiných důvodů než z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví pouze v případě, že jsou k takovému použití skutečně způsobilá, a to případně po jejich nezbytném přizpůsobení.

82 Tak tomu přitom není v případě čl. 30 odst. 2 směrnice 2004/38, čl. 31 odst. 2 třetí odrážky této směrnice a čl. 31 odst. 4 uvedené směrnice.

83 Tato ustanovení, jejichž použití musí zůstat striktně omezeno na rozhodnutí o vyhoštění přijatá z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví, se tedy nepoužijí na rozhodnutí o vyhoštění ve smyslu článku 15 směrnice 2004/38.

84 Pokud jde o ustanovení článků 30 a 31 směrnice 2004/38, která se mají použít v rámci článku 15 této směrnice, je třeba uvést, co se týče konkrétně čl. 31 odst. 1 této směrnice a práva na přístup k soudním opravným řízením, které musí být zajištěno v souladu s tímto ustanovením, že jelikož takové opravné řízení představuje „uplatňování unijního práva“ ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, musí procesní podmínky těchto opravných řízení, jež jsou určena k ochraně práv přiznaných směrnicí 2004/38, dodržovat zejména požadavky vyplývající z práva na účinnou právní ochranu zakotveného v článku 47 uvedené Listiny.

85 Kromě toho podle čl. 31 odst. 3 směrnice 2004/38, který se uplatní v rámci článku 15 této směrnice, musí být v opravném řízení umožněno nejen posouzení zákonnosti dotyčného rozhodnutí a skutečností a okolností, na kterých je založeno, ale také zajištěno, že dotčené rozhodnutí není nepřiměřené.

86 Je třeba rovněž uvést, že jelikož čl. 15 odst. 1 směrnice 2004/38 odkazuje na obdobné použití výhradně článků 30 a 31 této směrnice, jiná ustanovení kapitoly VI uvedené směrnice, včetně článků 27 a 28 této směrnice, se při přijímání rozhodnutí na základě článku 15 téže směrnice nepoužijí.

87 Jak bylo připomenuto v bodě 65 tohoto rozsudku, ustanovení článků 27 a 28 směrnice 2004/38 se totiž použijí pouze tehdy, pokud dotyčné osobě v daném okamžiku přísluší podle této směrnice právo pobytu v hostitelském členském státě, které je buď dočasné, nebo trvalé (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. července 2008, Metock a další, C-127/08, EU:C:2008:449, bod 95).

88 Konečně je třeba zdůraznit, že v souladu s čl. 15 odst. 3 směrnice 2004/38 nesmí být v žádném případě v souvislosti s takovým rozhodnutím o vyhoštění, které lze přijmout ve věci v původním řízení, zakázán vstup do země.

89 S ohledem na výše uvedené je třeba na položené otázky odpovědět tak, že článek 15 směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že se použije na rozhodnutí o vyhoštění přijaté vůči státnímu příslušníkovi třetí země z důvodu, že tento státní příslušník již nemá právo pobytu na základě této směrnice, v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy tento státní příslušník uzavřel manželství s občanem Unie v okamžiku, kdy tento občan využíval práva volného pohybu tak, že se spolu s uvedeným státním příslušníkem přestěhoval do hostitelského členského státu a pobýval tam, přičemž tento občan se následně vrátil do členského státu, jehož je státním příslušníkem. Z toho vyplývá, že příslušné záruky stanovené v článcích 30 a 31 směrnice 2004/38 se uplatní při přijímání takového rozhodnutí o vyhoštění, v souvislosti s nímž nelze v žádném případě zakázat vstup do země.

K nákladům řízení

90 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že se použije na rozhodnutí o vyhoštění přijaté vůči státnímu příslušníkovi třetí země z důvodu, že tento státní příslušník již nemá právo pobytu na základě této směrnice, v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy tento státní příslušník uzavřel manželství s občanem Unie v okamžiku, kdy tento občan využíval práva volného pohybu tak, že se spolu s uvedeným státním příslušníkem přestěhoval do hostitelského členského státu a pobýval tam, přičemž tento občan se následně vrátil do členského státu, jehož je státním příslušníkem. Z toho vyplývá, že příslušné záruky stanovené v článcích 30 a 31 směrnice 2004/38 se uplatní při přijímání takového rozhodnutí o vyhoštění, v souvislosti s nímž nelze v žádném případě zakázat vstup do země.

Podpisy.